

LÄTT OCH RÄTT FÖR ALLA

Vägledning för dig som arbetar i Haninge kommun

**Så här tillämpar vi FN-konventionen om rättigheter
för personer med funktionsnedsättningar**

2013

Tryckår: 2013

Tryckeri: Haninge kommuns tryckeri

Grafisk produktion: Haninge kommun

Bilder framsida: Stephan Berglund, Tommy.O Andersson/bildarkivet.se • clipart

Bild baksida: Jesper Molin/bildarkivet.se

Förord

Den här vägledningen är ett verktyg för dig som är förtroendevald eller medarbetare i Haninge kommun. Den handlar om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Syftet med vägledningen är att du ska få hjälp med att förstå konventionen och på vilket sätt den påverkar ditt arbetsområde. Du får också konkreta exempel på hur vi kan arbeta för att uppfylla rättigheterna i konventionen.

Vägledningen ska ge dig

- förståelse för vad konventionen innebär
- kunskap om vilket ansvar och vilka skyldigheter all offentlig verksamhet har att förverkliga konventionen
- information om konventionens så kallade rättighetsartiklar
- exempel på hur rättigheterna är kopplade till 12 av kommunfullmäktiges nämndövergripande mål för en långsiktig ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling
- tips på webbplatser med betydelsefull information som du kan läsa, ladda ner eller beställa.

Vägledningen uppdateras varje år utifrån de aktuella kommunfullmäktigemålen.

Konventionen är ett styrdokument

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för Haninge kommuns alla nämnder. Konventionen ersätter det tidigare handikappolitiska handlingsprogrammet ”Allas rätt”, antaget av kommunfullmäktige 2001.

Så här jobbar vi i Haninge kommun

Med stöd av vägledningen och FN-konventionen formuleras konkreta och mätbara mål i de politiska nämndernas Strategi och budget. Målen följs därefter upp av kommunfullmäktige varje år.

Bengt Svenander

Foto: Magnus Ström/bildarkivet.se

INNEHÅLL

Förord	3
Konventionen är ett styrdokument	3
Så här jobbar vi i Haninge kommun	3
<u>Del 1</u>	
Så här är vägledningen upplagd	7
Konventionens grundprinciper	7
Lär dig hitta bland de 50 artiklarna	8
Förstå konventionen så att du kan förverkliga den	9
<u>Del 2</u>	
Konventionen och Haninges mål om hållbar utveckling.....	13
Information måste vara tillgänglig för alla	13
Ekologisk hållbarhet	14
Mål: Utsläpp av koldioxid ska minska	14
Social hållbarhet.....	17
Mål: Haninge ska utveckla en attraktiv stadskärna	17
Mål: Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro	18
Mål: Folkhälsan ska förbättras	19
Mål: Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka	22
Mål: Invånarnas trygghet ska öka	24
Mål: Invånarna ska vara nöjda med kommunens service	25
Mål: Den enskildes valfrihet över den offentligt finansierade servicen ska öka	26
Mål: Fler människor ska komma i arbete	27
Ekonomisk hållbarhet.....	31
Mål: Haninge ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare	31
Mål: Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning	32
Mål: Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar	33
Här finns betydelsefull information	34
Boverket	34
Handisam – Myndigheten för handikappolitisk samordning	34
Hjälpmedelsinstitutet	34
HSO – Handikappförbundens samlingsorgan	35
Lika Unika	35
MTM – Myndigheten för tillgängliga medier	35
SKL – Sveriges Kommuner och Landsting	36
Socialstyrelsen	36
SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten	36
Statens Folkhälsoinstitut	37

Foto: Tommy Andersson/bildarkivet.se

Del 1

Så här är vägledningen upplagd

Vägledningen består av två huvuddelar. I den första får du information om vad konventionen innebär och vilket ansvar du har att förverkliga den. Den andra delen tar upp kommunens mål om hållbar utveckling och visar hur du kan koppla dem till rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Läs hela vägledningen – och återkom till den för inspiration och stöd i ditt dagliga arbete.

Vägledningen finns även som inläst version på DAISY- skiva och CD-skiva. Kontakta kommunens tillgänglighetssamordnare för att beställa den.

Konventionens grundprinciper

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är en av de senaste konventionerna på människorättsområdet. Den trädde i kraft i Sverige 2009. Vi har därmed förbundit oss att främja, skydda och säkerställa rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Konventionen innehåller inte några nya mänskliga rättigheter utan handlar om att **undanröja de hinder som finns i samhället** för att rättigheterna ska gälla fullt ut även för personer med funktionsnedsättning.

Konventionen bygger på följande principer:

- Respekt för människors inneboende värde, individuellt självbestämmande, innefattande frihet att göra egna val samt enskilda personers oberoende.
- Icke-diskriminering.
- Fullständigt och faktiskt deltagande och inkludering i samhället.
- Respekt för olikheter och acceptering av att personer med funktionsnedsättning är en del av den mänskliga mångfalden och mänskligheten.
- Lika möjligheter.
- Tillgänglighet.
- Jämställdhet mellan män och kvinnor.
- Respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning, och respekt för att barn med funktionsnedsättning har rätt att bevara sin identitet.

Fotnot: Modellen för den här vägledningen är utformad med inspiration från Botkyrka kommuns handbok "Tänk nytt lätt och rätt" (se www.botkyrka.se).

Dina skyldigheter att förverkliga konventionen

I Sverige har ungefär var femte medborgare någon form av funktionsnedsättning. Andelen kommer sannolikt att öka, i takt med att vi lever allt längre och sjukvården hjälper allt fler att överleva olyckor och svåra sjukdomar.

Alla offentliga organ – stat, kommuner och landsting – har ett ansvar att se till att de mänskliga rättigheterna i konventionen förverkligas. Vi är skyldiga att

- inte kränka rättigheterna
- hindra andra från att kränka rättigheterna
- skapa förutsättningar för att rättigheterna faktiskt förverkligas.

För kommunens del har konventionen stor betydelse eftersom mycket av det som bestäms på statlig nivå genomförs ute i kommunerna. Vårt arbetsområde är också så omfattande att det berörs av alla rättigheterna i konventionen.

Lär dig hitta bland de 50 artiklarna

Konventionen består av totalt femtio artiklar. De första artiklarna (1–4) innehåller syfte, begreppsdefinitioner, allmänna principer och allmänna åtaganden. De sista (31–50) är så kallade procedurregler som handlar om genomförande, uppföljning och övervakning.

Resterande artiklar (5–30) brukar kallas rättighetsartiklar. De handlar om övergripande rättigheter som till exempel tillgänglighet och icke-diskriminering. De handlar också om rättigheter inom en rad specifika områden, till exempel rätten till arbete, utbildning och hälsa.

Här är nummer och namn på alla rättighetsartiklarna

Artikel 5	Jämlikhet och icke-diskriminering
Artikel 6	Kvinnor med funktionsnedsättning
Artikel 7	Barn med funktionsnedsättning
Artikel 8	Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning
Artikel 9	Tillgänglighet
Artikel 10	Rätten till liv
Artikel 11	Risksituationer och humanitära nödlägen
Artikel 12	Likhet inför lagen

Artikel 13	Tillgång till rättssystemet
Artikel 14	Frihet och personlig säkerhet
Artikel 15	Rätt att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
Artikel 16	Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld eller övergrepp
Artikel 17	Skydd för den personliga integriteten
Artikel 18	Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap
Artikel 19	Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
Artikel 20	Personlig rörlighet
Artikel 21	Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information
Artikel 22	Respekt för privatlivet
Artikel 23	Respekt för hem och familj
Artikel 24	Utbildning
Artikel 25	Hälsa
Artikel 26	Habilitering och rehabilitering
Artikel 27	Arbete och sysselsättning
Artikel 28	Tillfredställande levnadsstandard och social trygghet
Artikel 29	Deltagande i det politiska och offentliga livet
Artikel 30	Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Du kan läsa mer om rättighetsartiklarna i FN-konventionen på www.handisam.se.

Förstå konventionen så att du kan förverkliga den

Det är skillnad på en funktionsnedsättning och ett funktionshinder

Med rätt ord får vi rätt perspektiv på verkligheten. Du behöver därför förstå hur ett par grundläggande begrepp definieras:

- En **funktionsnedsättning** beskriver en persons nedsättning av fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsförmåga.
- Ett **funktionshinder** beskriver den begränsning som kan uppstå på grund av att omgivningen är otillräcklig för en person med funktionsnedsättning. En person som använder rullstol blir till exempel funk-

tionshindrad när det saknas ramp för att ta sig in i en byggnad. Det samma gäller för en person med nedsatt syn när knapparna till hissen saknar punktskrift.

En funktionsnedsättning behöver alltså inte innebära att man är funktionshindrad. Hindret uppstår bara när samhället inte har förverkligat de mänskliga rättigheterna för alla sina medborgare.

I dag använder vi inte längre ordet handikapp, eftersom det ofta har definierats som att vara en egenskap och en brist hos individen. I den här vägledningen har vi också valt att använda begreppet **funktionshindersorganisation** i stället för handikapporganisation.

Alla rättigheter är lika viktiga – och de är beroende av varandra

Ingen rättighet är viktigare än någon annan. Du kan till exempel inte prioritera rätten till arbete (artikel 27) framför rätten till hälsa (artikel 25) – eftersom en person med funktionsnedsättning har rätt till båda.

Rättigheterna är samtidigt beroende av och relaterade till varandra. Här är några exempel på hur de hänger ihop:

- God hälsa (artikel 25) är en förutsättning för att en person med funktionsnedsättning ska kunna arbeta (artikel 27). Och omvänt kan personens hälsa förbättras om han eller hon är en del av arbetsmarknaden.
- Både arbete och god hälsa är i sin tur beroende av att rätten till tillgänglig fysisk miljö och information (artikel 9) är uppfylld.
- Vidare kan vi se att tillgång till fysisk miljö och information har en avgörande betydelse för att rätten till goda levnadsvillkor (artikel 28) ska kunna tillgodoses.

Konventionen tar särskild hänsyn till kvinnor och barn med funktionsnedsättning eftersom de har två specifika rättighetsartiklar (artikel 6 och artikel 7). Detta hindrar naturligtvis inte vuxna eller äldre personer från att inkluderas i rättighetsartiklarna. FN-konventionen innefattar rättigheter för personer i alla åldrar och med alla typer av funktionsnedsättningar.

Olika funktionsnedsättningar ger olika behov

Funktionsnedsättningarna kan delas in i fyra huvudgrupper: nedsättning av en persons fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsförmåga. De här kategorierna inrymmer i sin tur flera underkategorier. Ett exempel är neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som är ett samlingsnamn för bland annat adhd, Aspergers syndrom och autism.

Det finns med andra ord en mängd olika funktionsnedsättningar. Och var och en av dem skapar olika behov i olika situationer. Du kan därför behöva göra olika lösningar för att rättigheterna i konventionen ska tillgodoses.

Det är också viktigt att du förstår att graden av funktionsnedsättning spelar roll för en persons förutsättningar och behov, liksom hans eller hennes viljestyrka, anpassningsförmåga och vana att leva med sin funktionsnedsättning.

Välj universella lösningar där det är möjligt

Att göra samhället tillgängligare för personer med olika funktionsnedsättningar kommer alla till godo. Man kan säga att lösningar som är nödvändiga för 10 procent av befolkningen underlättar för 40 procent – och gör det bekvämt för 100 procent.

Ibland behöver du göra särskilda lösningar för att tillgodose en persons rättigheter. Ett exempel är text på så kallad lättläst svenska. Men när det går att göra en lösning som fungerar för alla oavsett funktionsförmåga, är en sär lösning varken ekonomisk eller respektfull.

EXEMPEL

Typiska exempel på lösningar som kommer alla till godo är elektroniska dörröppnare och rymliga hissar. De kan vara nödvändiga för en person med rullstol. De underlättar samtidigt för den som kommer med barnvagn eller har händerna fulla med kassar.

Ett annat exempel är texter skrivna med enkelt och tydligt språk, så kallat klarspråk. En sådan utformning är nödvändig för den som har läs- och skrivsvårigheter. Klarspråk är samtidigt lättare för alla att ta till sig. Den här vägledningen är till exempel bearbetad enligt principerna för klarspråk.

Planera universellt från början! Då behöver du inte göra dyra nödlösningar i efterhand. Du slipper också hänvisa personer med funktionsnedsättning till speciallösningar som ”hissen på baksidan”.

Ta hjälp av funktionshindersorganisationerna

Kommunen är skyldig att samråda och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning genom de organisationer som företräder dem. Det gäller i alla beslutsfattande processer i frågor som berör personer med funktionsnedsättning.

Att involvera funktionshindersorganisationerna är inte bara din skyldighet, det kan också vara till stor hjälp i ditt arbete med att förverkliga konventionen. Organisationerna kan bidra med kunskap och erfarenheter och hjälpa till att lyfta fram möjligheter i stället för problem.

EXEMPEL

Rådfråga det kommunala handikapprådet eller de specifika funktionshindersorganisationerna vid större beslut som ska tas, både på förvaltningsnivå och på verksamhetsnivå.

Foto: Jörgen Wiklund/bildarkivet.se

Del 2:

Konventionen och Haninges mål om hållbar utveckling

Haninges vision är att alla ska känna sig trygga och stolta över att bo och verka i kommunen. Hela Haninge präglas av en långsiktig ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. Haninge ska växa och utvecklas utan att det sker på bekostnad av framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Hur du väljer att arbeta med målen har förstås stor betydelse för i vilken mån du kan förverkliga konventionens rättigheter. Den här vägledningen ska försöka underlätta ditt arbete.

På de följande sidorna får du exempel på vad konventionens rättighetsartiklar kan innebära för 12 av Haninges övergripande mål om en hållbar utveckling. Texten är uppdelad i tre avsnitt: ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet.

Men först ut är en övergripande rättighet som gäller för all hållbar utveckling, nämligen tillgång till information.

Information måste vara tillgänglig för alla

Kommunens information måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning.

EXEMPEL

För en person med läs- och skrivsvårigheter kan det vara nödvändigt att en text är skriven med klarspråk eller på lättläst svenska, och den som har en utvecklingsstörning kan behöva informationen i bilder.

En person med en synnedsättning kan behöva talad information, till exempel i form av en inspelad ljudfil eller som punktskrift. Den kommunala taltidningen kommer att fylla ett viktigt behov för personer med nedsatt syn under många år framöver.

Information som publiceras elektroniskt måste fungera tillsammans med hjälpmedel.

Webbplatser ska vara tillgängliga. Vid upphandling ställer vi därför krav på att information i användargränssnitt är utvecklat enligt W3C:s (World Wide Web Consortium) riktlinjer WCAG.

Det ska vara enkelt att få hjälp med hur information kan utformas för att den ska vara tillgänglig för alla. Du kan vända dig till kommunens enhet för kommunikation och marknadsföring för att få tips och hjälp med hur utformandet kan gå till.

Ekologisk hållbarhet

Mål: Utsläpp av koldioxid ska minska

I Haninge arbetar kommunen för att minska det lokala utsläppet av växthusgaser. För att öka medborgarnas möjligheter att leva miljövänligt satsar vi bland annat på miljöinformation, energisnåla bostäder, enklare sophantering, fler trygga cykelbanor och gångstråk samt bättre tillgång till kollektivtrafiken.

Haninge kommun bidrar till att de nationella klimatmålen nås.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjlighet att leva klimatsmart

Alla människor ska ha lika möjligheter och rättigheter i samhället. Det betyder att även en person med funktionsnedsättning ska kunna göra klimatsmarta val och ta del av de miljövänliga lösningarna som finns i Haninge.

Vi ska se till att personer med funktionsnedsättning får samma möjligheter som andra att uppfylla de nationella och internationella målen om ett miljövänligare samhälle – ju fler som kan bidra desto bättre.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och delta i samhället

Miljövänliga alternativ ska vara tillgängliga

För att en person med funktionsnedsättning ska få lika möjlighet att göra klimatsmarta val måste de miljövänliga alternativen vara tillgängliga för honom eller henne.

- Artikel 9 Tillgänglighet

Information om miljö ska vara tillgänglig

Kommunens miljöinformation måste utformas så att personer med funktionsnedsättning kan ta del av den. Det innebär bland annat att alla ska kunna ta del av kommunens information om biologisk mångfald och ekosystemens betydelse.

- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet, samt tillgång till information

Personer med funktionsnedsättning har samma rätt till samhällsskydd

En person med funktionsnedsättning har rätt till samhällsskydd vid risk-situationer på lika villkor som andra. Det är därför viktigt att kommunens beredskap inför större olyckor och klimatförändringar gäller för alla. Vi måste också ta hänsyn till att personer med funktionsnedsättning har rätt till god hälsa på lika villkor som alla andra.

- Artikel 25 Hälsa
- Artikel 11 Risksituationer och humanitära nödlägen

EXEMPEL

För att personer med nedsatt syn ska kunna använda kollektivtrafiken måste det finnas ledstråk och kontrastmarkeringar vid busshållplatser och tågstationer.

För att en person med rollator ska kunna ta del av kollektivtrafiken måste nivå-skillnad mellan busshållplatsen avlägsnas.

En person som använder rullstol ska kunna besöka och använda en miljö-station på lika villkor som andra.

Vi förser miljöstationens skyltning med bildsymboler som gör det lättare att tolka instruktionerna för den som har en utvecklingsstörning.

Vi ser till att vår webbplats följer riktlinjer för tillgänglighet, så att den miljö-information som finns där kan läsas av dem som använder olika hjälpmedel.

Personer med funktionsnedsättning är bland de som löper störst hälsorisk under värmeböljor. Det gäller till exempel de som har nedsatt förmåga att bedöma farorna med värme och de som har nedsatt funktion i hjärta, kärl, njurar eller lungor. Det gäller också de som tar mediciner som påverkar blod-cirkulation, vätskebalans och värmereglering.

Foto: Göran Strand/bildarkivet.se

Social hållbarhet

Mål: Haninge ska utveckla en attraktiv stadskärna

Haninge kommun ska utveckla en attraktiv regional stadskärna genom att bland annat skapa levande och attraktiva stadsdelar. Det ska finnas bostäder med olika upplåtelseformer, och det ska finnas mötesplatser och grönområden.

I Haninge vill vi ha en blandad bebyggelse av bostäder, verksamheter och offentliga byggnader för att på så sätt skapa en trygg och levande stad.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Haninge ska vara tillgängligt för personer med funktionsnedsättning

Haninge måste vara tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Det betyder att vi måste utforma bostäder, grönområden, lekplatser, fritidsverksamhet och kulturverksamhet så att de passar behoven som olika funktionsnedsättningar kan medföra.

En person med funktionsnedsättning ska kunna välja var han eller hon vill bo, ta sig obehindrat mellan arbetsplats och bostad, utträta ärenden och ta del av allmän service och fritidsaktiviteter – på lika villkor som någon annan.

Att bygga tillgängligt från början handlar inte bara om att uppfylla en rättighet – det sparar dessutom pengar i och med att behovet av anpassningar i efterhand minskar.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och delta i samhället

EXEMPEL

Vi utformar bostäder och offentliga lokaler så att de redan från början kan användas av personer med funktionsnedsättning.

Mål: Barn och ungdomar ska må bra och känna framtidstro

I Haninge ska barn och unga ha möjlighet till inflytande och delaktighet i vardagen. De har kompetens att delta i och bidra till beslutsfattande som rör dem själva och samhället i stort.

I Haninges skolor råder det nolltolerans mot bland annat mobbning och kränkningar. I Haninge är skolan en viktig del i arbetet med att förebygga arbetslöshet, psykisk ohälsa, droganvändning och kriminalitet – och därmed minska risken för utanförskap.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Skolan får inte diskriminera elever med funktionsnedsättning

Barn och unga med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter och lika villkor i skolan som andra. En elev med funktionsnedsättning ska få de bästa förutsättningarna att nå sin fulla potential. Ingen ska hindras i sin utveckling.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning
- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
- Artikel 24 Utbildning

EXEMPEL

En elev med funktionsnedsättning får inte diskrimineras från något utbildningsval i Haninge.

Föräldrar ska inte tvingas välja ett annat bostadsområde på grund av att det saknas skolor som kan och vill ta emot elever med funktionsnedsättning.

Mål: Folkhälsan ska förbättras

I Haninge arbetar kommunen för att motverka att vissa grupper har sämre fysisk och psykisk hälsa. Det gör vi bland annat genom att öka medvetenheten om vad som påverkar hälsan. Vi skapar också fler och bättre möjligheter till fysisk aktivitet i den lokala miljön.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Möjlighet till en meningsfull fritid

En meningsfull och aktiv fritid främjar människans hälsa. Den ska erbjuda fysisk aktivitet, kulturverksamhet, kamratskap, en plats för lugn och ro och för barn och unga; trygga vuxenkontakter. Barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att delta i kultur- och fritidsverksamhet samt rekreation och idrott på samma villkor som andra. En framgångsfaktor för att vi ska kunna förverkliga rätten till en meningsfull fritid är att vi samverkar med olika aktörer i samhället.

I Haninge finns många fina naturområden och en fantastisk skärgård. Det har visat sig att människans hälsa påverkas positivt av att vistas i naturen. För att förbättra folkhälsan måste kommunen därför se till att personer med funktionsnedsättning får tillgång till naturen på lika villkor som andra.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning
- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 25 Hälsa

Personer med funktionsnedsättning får inte diskrimineras från möjligheten till god hälsa

En person med funktionsnedsättning har rätt till god hälsa och ska ha tillgång till hälso- och sjukvårdinsatser utan diskriminering. Konventionen gör oss uppmärksamma på att särskilt kvinnor och barn med funktionsnedsättning riskerar att utsättas för diskriminering.

- Artikel 5 Jämställdhet och icke-diskriminering
- Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning
- Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning
- Artikel 25 Hälsa
- Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Det ska finnas stöd för att förbättra hälsan

En del människor behöver hjälp för att kunna förbättra sin hälsa. Personer med funktionsnedsättning har rätt till stöd som underlättar för dem att leva självständigt och delta i samhället – och på så sätt ta hand om sin hälsa.

- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
- Artikel 20 Personlig rörlighet
- Artikel 26 Habilitering och rehabilitering
- Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Andra viktiga faktorer som främjar god hälsa

Det är inte bara fysisk aktivitet och kostvanor som spelar roll för en persons fysiska och psykiska hälsa. Faktorer som arbete, bostad, meningsfull fritid och möjligheten att känna sig delaktig och accepterad i samhället har en avgörande inverkan på hur vi mår. Det är rättigheter som också ska gälla för personer med funktionsnedsättning.

Uppväxten har stor betydelse för människors framtida hälsa. Därför är det extra viktigt att vi ser till att barn med funktionsnedsättning får lika goda villkor som andra.

- Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och delta i samhället
- Artikel 25 Hälsa
- Artikel 26 Habilitering och rehabilitering
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning
- Artikel 28 Tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet
- Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

EXEMPEL

Vi utformar idrottshallar, biografer, fritidsgårdar, bibliotek, teaterlokaler, friluftsområden och andra mötesplatser så att personer med funktionsnedsättning kan delta i de aktiviteter som bedrivs där – på lika villkor som andra.

Vi ser till så att Haniges naturmiljöer utformas så att personer med funktionsnedsättning kan ta sig dit och vistas där på lika villkor som andra. Det kan till exempel handla om att gångvägar hårdgörs så att personer som använder rullstol och rullator kan ta sig fram. Det kan också handla om att skyltar och informationsplatser är utformade med blindskrift eller talande information

Vi erbjuder aktiviteter som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning.

Vi bygger nätverk och samverkar mellan kultur- och fritid, socialtjänsten, skolan, landstinget och andra kommuner. Det gör att kultur- och fritidsutbudet kan utvecklas och anpassas efter de behov som finns.

Vi samverkar med funktionshindersorganisationerna så att de får inflytande över hur kommunens kultur- och fritidsutbud utformas.

Vi samverkar med och stödjer övrigt föreningsliv så att personer med funktionsnedsättning får samma möjlighet som andra att delta i föreningslivet i kommunen

De satsningar vi gör för att förbättra medborgarnas hälsa ska också göras för de medborgare som har en funktionsnedsättning.

En person kan behöva ledsagning för att komma ut på promenad. En annan behöver personlig assistans för att förbättra sina kostvanor. Och en tredje har behov av en kontaktperson som kan följa med på fritidsaktiviteter.

Stödet kan också handla om att få habilitering och rehabilitering.

Mål: Invånarnas delaktighet och inflytande i samhället ska öka

I Haninge arbetar kommunen för att medborgarna ska få möjlighet att känna sig delaktiga i samhället och känna tillit till demokratin. Vi skapar förutsättningar för delaktighet, personligt ansvar och utveckling.

Arbetet handlar bland annat om att göra det enklare för medborgarna att påverka i olika samhällsfrågor, att motverka diskriminering på arbets- och bostadsmarknaden, och att stimulera till samarbete och dialog mellan olika medborgare, föreningar, företag och myndigheter.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i och påverka samhället

En person med funktionsnedsättning har rätt att vara delaktig och ska kunna påverka samhället utan diskriminering och på lika villkor som andra. Det innebär att de medborgare i Haninge som har en funktionsnedsättning måste få lika möjligheter som andra att rösta och att gå med i en organisation. Personer med funktionsnedsättning ska även kunna ställa upp som kandidat i val på lika villkor som andra.

- Artikel 5 Jämställdhet och icke-diskriminering
- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
- Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information
- Artikel 29 Deltagande i det politiska och offentliga livet
- Artikel 30 Deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott

Det ska finnas stöd för att delta och påverka

En del människor behöver hjälp för att kunna utnyttja sina demokratiska rättigheter och för att ta del i samhället. En person med funktionsnedsättning har rätt till sådant personligt utformat stöd som underlättar hans eller hennes självständighet.

- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
- Artikel 20 Personlig rörlighet

Det ska vara tryggt att delta och påverka

Kommunen ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte utsätts för hot eller risker under sitt demokratiska deltagande. Vi ska också se till att det finns möjlighet till hemlig och självständig röstning.

- Artikel 15 Rätt att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- Artikel 16 Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld eller övergrepp
- Artikel 17 Skydd för den personliga integriteten
- Artikel 29 Deltagande i det politiska och offentliga livet

Kunskapen om funktionsnedsättningar ska öka

Fördomar och okunskap är ofta orsaken till att personer med funktionsnedsättning blir dåligt bemötta i samhället. Kommunen har ett ansvar att höja allmänhetens medvetande om hur det är att leva med olika funktionsnedsättningar.

Kunskapen ska nå ut i samhällets alla delar: i skolans undervisning, på arbetsplatser, i massmedia och till personalen i den egna offentliga verksamheten.

- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

EXEMPEL

Vi utformar valinformation, vallokaler och föreningslokaler så att personer med funktionsnedsättning kan ta sig in i lokalerna och använda dem på lika villkor som andra.

Vi bemöter personer med funktionsnedsättning med respekt och utan att diskriminera – eftersom ett dåligt bemötande kan hindra en persons deltagande lika mycket som ett hinder i den fysiska miljön.

En person kan behöva ledsagning till och i vallokalen. Han eller hon kan också behöva assistans eller tekniska hjälpmedel för att ta emot information och för att kommunicera med andra.

Beslutsunderlag och annan viktig information ska utformas så att alla kan ta del av den. Kommunens enhet för kommunikation och marknadsföring kan vara behjälplig om du till exempel vill utforma en tillgänglig informationsbroschyr.

Utbildningar hålls för personal i Haninge kommun för att öka kunskapen om olika funktionsnedsättningar.

Mål: Invånarnas trygghet ska öka

I Haninge ska alla medborgare känna sig trygga och stolta över att bo och verka. Vi utformar kommundelar så att det blir ökad trivsel och upplevelse av trygghet på mötesplatser och grönområden. Det gör vi genom att till exempel placera belysning på gång- och cykelvägar.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Haninge ska vara tryggt

Hinder i samhället gör att många personer med funktionsnedsättning får svårt att ta del i samhället. Det kan leda till utanförskap och otrygghet. Överlag löper också människor med funktionsnedsättning större risk att utsättas för övergrepp och kränkande behandling. Mest utsatta är kvinnor och flickor.

Att skapa ett tryggt Haninge för personer med funktionsnedsättning kan ske på olika sätt.

- Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning
- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning
- Artikel 15 Rätt att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- Artikel 16 Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld eller övergrepp
- Artikel 17 Skydd för den personliga integriteten
- Artikel 22 Respekt för privatlivet

Haninge ska vara säkert

Beredskap för nödsituationer måste fungera även för personer med funktionsnedsättning.

- Artikel 11 Risksituationer och humanitära nödlägen

EXEMPEL

Vi arbetar aktivt för att motverka fördomar genom att sprida kunskap om hur det är att leva med olika funktionsnedsättningar.

Tätare belysning på gångvägar kan vara en förutsättning för att personer med nedsatt syn ska kunna se vägarna när det är mörkt ute.

Säkerhetsutrustning, skyddsrum, nödutgångar, nöd- och brandlarm i allmänna byggnader och på allmänna platser fungerar för alla, oavsett funktionsförmåga.

Räddningspersonal har kunskap om olika funktionsnedsättningar och vad som krävs för att ge rätt hjälp i olika situationer.

Mål: Invånarna ska vara nöjda med kommunens service

I kontakten med Haninge kommun får invånarna en god service av hög kvalitet som utvecklas i dialog med invånarna. Alla medborgare bemöts dessutom med professionalitet och respekt.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning har rätt till god service

En person med funktionsnedsättning ska bemötas med respekt och få tillgång till de kommunala tjänsterna på lika villkor som andra.

Av respekt för människors privatliv och integritet är det också viktigt hur vi hanterar information i den kommunala verksamheten. Människor med funktionsnedsättning riskerar nämligen i större utsträckning än andra att utsättas för kränkning om personuppgifter hanteras fel.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 12 Likhet inför lagen
- Artikel 17 Skydd för den personliga integriteten
- Artikel 29 Deltagande i det politiska och offentliga livet

Kunskapen bland kommunens anställda ska öka

Kommunen har ansvar för att öka alla kommunanställdas medvetenhet om hur det är att leva med olika funktionsnedsättningar. Detta är viktigt både för att motverka fördomar och för att förbättra bemötandet inom kommunen och i samhället i stort.

- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

EXEMPEL

Kommunhuset utformas så att personer med funktionsnedsättning kan ta sig in i kommunhuset samt kunna orientera sig där inne.

All information som riktas till medborgarna utformas så att den kan tolkas av alla – till exempel skrivs texter även i klarspråk.

Kommunens webbplats, intranät och e-tjänster utformas så att de är lätta att orientera sig i och så att de kan kombineras med olika hjälpmedel.

Utbildningar hålls för personal i Haninge kommun för att öka kunskapen om olika funktionsnedsättningar.

Medborgarundersökningar och e-tjänster som handlar om medborgarförslag utformas så att personer med funktionsnedsättning får möjlighet att delta och lämna sina synpunkter.

Mål: Den enskildes valfrihet över den offentligt finansierade servicen ska öka

I Haninge kommun verkar vi för valfrihet där alla människor ska känna ansvar och delaktighet i samhället. Genom valfriheten ska invånarnas inflytande över den kommunala servicen öka.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet till valfrihet

Kommunen ska se till att personer med funktionsnedsättning inte stängs ute från de tjänster som finns för kommuninvånarna.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information

Det ska finnas stöd för att göra egna val

En del människor behöver hjälp för att kunna göra sådana aktiva val som de har rätt till. Personer med funktionsnedsättning har rätt till stöd som underlättar självständighet och delaktighet i samhället.

För att stödet ska bli bästa tänkbara är det viktigt att all personal känner till vad olika funktionsnedsättningar kan innebära. Kommunen har ett ansvar att se till att kunskapen ökar.

- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

EXEMPEL

Alla ska få lika förutsättningar att välja hemtjänstutförare. Då är det till exempel viktigt att det finns informationsmaterial i en lättläst version.

Utbildningar hålls för personal i Haninge kommun för att öka kunskapen om olika funktionsnedsättningar.

Mål: Fler människor ska komma i arbete

I Haninge arbetar kommunen på flera sätt för att medborgarna ska ha möjlighet till arbete. Ett eget arbete ger individen självkänsla, frihet och makt över sitt eget liv – och det är viktigt för människor att vara en del av samhället.

Haninge kommun erbjuder olika former av arbetsmarknadsåtgärder och verkar därmed för att minska utanförskap.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning ska ha lika möjlighet till arbete

Arbete skapar struktur i livet och det bidrar positivt till individens självkänsla, självförsörjning och hälsa. Men endast hälften av alla personer med nedsatt arbetsförmåga har ett arbete. Många undersökningar visar att arbetslösheten är större bland personer med nedsatt arbetsförmåga än bland övriga befolkningen.

Personer med funktionsnedsättning har rätt till arbete på lika villkor som andra. Kommunen måste därför arbeta för att de ska få lika möjligheter i arbetslivet och på arbetsmarknaden.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 6 Kvinnor med funktionsnedsättning
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Lokaler och information ska vara tillgängliga

För att en person med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter att söka, få och utföra ett arbete måste arbetslivet och arbetsmarknaden vara tillgänglig. Det innebär att arbetsplatser, arbetsförmedling och yrkesutbildningar måste utformas efter de behov som olika funktionsnedsättningar kan medföra.

- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet, samt tillgång till information
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Det ska finnas stöd i arbetslivet

Personer med funktionsnedsättning ska få hjälp att hitta, behålla och återgå till anställning. Det ska också finnas hjälpmedel och personligt utformat stöd som underlättar var och ens självständighet och rörlighet i arbetslivet.

- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 19 Rätt att leva självständigt och att delta i samhället
- Artikel 20 Personlig rörlighet
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Det ska vara tryggt och säkert att ha och söka ett arbete

En person med funktionsnedsättning har rätt till samma trygga och säkra arbetsvillkor som någon annan. Han eller hon ska till exempel ha samma möjligheter att driva arbetsrättsliga och fackliga frågor, och ska kunna ta del av företagshälsa och sjukvård på lika villkor som andra anställda. Han eller hon har också rätt till habilitering och rehabilitering vid behov.

Personer med funktionsnedsättning ska inte heller riskera att utsättas för mobbning, övergrepp eller kränkande särbehandling – på arbetsplatsen eller när de söker jobb.

- Artikel 11 Risksituationer och nödlägen
- Artikel 15 Rätt att inte utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- Artikel 16 Rätt att inte utsättas för utnyttjande, våld eller övergrepp
- Artikel 17 Skydd för den personliga integriteten
- Artikel 22 Respekt för privatlivet
- Artikel 25 Hälsa
- Artikel 26 Habilitering och rehabilitering
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Arbetsgivare och anställda ska ha kunskap om olika funktionsnedsättningar

Kommunen ska lyfta fram hur personer med funktionsnedsättning kan bidra positivt på arbetsmarknaden. Vi ska se till att arbetsgivare och anställda – och berörda politiker – får kunskap om detta. Det är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska garanteras lika villkor och möjligheter på arbetsplatser och på arbetsmarknaden.

- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

EXEMPEL

Vi anställer personer med funktionsnedsättning.

Vi arbetar för att personer med funktionsnedsättning får erfarenhet och anställning hos privata arbetsgivare.

Vi tar särskild hänsyn till att kvinnor ofta diskrimineras på arbetsmarknaden.

Det måste gå att läsa en platsannons om man har nedsatt syn.

Det ska vara lätt att ta sig runt på arbetsplatsen med rullstol.

Det ska vara möjligt att ta del av utbildningsmaterialet vid yrkesutbildningar eller internutbildningar för den som har dyslexi.

Säkerhetsanordningar och rutiner för nödsituationer på arbetsplatserna måste fungera för personer med funktionsnedsättning.

Larm, utrymningsvägar och information ska vara utformade utifrån de behov som en person med funktionsnedsättning kan ha.

Utbildningar hålls för personal och förtroendevalda i Haninge kommun för att öka kunskapen om olika funktionsnedsättningar.

Foto: Sven-Olof Englund

Ekonomisk hållbarhet

Mål: Haninge ska vara Sveriges bästa kommunala arbetsgivare

Haninge kommun ska driva Sveriges bästa kommunala verksamhet genom att vara en attraktiv kommun i ständig utveckling.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Tillgänglig arbetsplats

För att Haninge kommun ska bli Sveriges bästa kommunala arbetsgivare måste det finnas goda förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att söka, få och utföra ett arbete här. Det innebär att vi måste utforma arbetsplatsen efter de behov som olika funktionsnedsättningar kan medföra.

- Artikel 9 Tillgänglighet
- Artikel 21 Yttrandefrihet och åsiktsfrihet, samt tillgång till information
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

Kunskapen om olika funktionsnedsättningar ska öka bland anställda

Okunskap och fördomar bland befolkningen hindrar många människor med funktionsnedsättning från att ta del av samhället. Men en person med funktionsnedsättning får inte diskrimineras på arbetsmarknaden.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning

EXEMPEL

Intranätet och allmänna handlingar ska vara tillgängliga för alla.

Vid arbetsplatsundersökningar tar vi upp diskriminering på grund av funktionsnedsättning – och likställer det med diskriminering på grund av till exempel kön och etnicitet.

Digitala arbetsverktyg ska fungera tillsammans med hjälpmedel. Vid upphandling ställer vi därför krav på att verktygen ska vara utvecklade enligt W3C:s (World Wide Web Consortium) riktlinjer WCAG.

Kommunen ser till att alla anställda får ökad kunskap om vad olika funktionsnedsättningar kan innebära.

Vi lyfter fram information om hur personer med funktionsnedsättning kan bidra positivt på arbetsmarknaden.

Mål: Kommunens verksamhet ska präglas av effektiv resursanvändning

Haninge kommun strävar efter en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling där kommunen växer och utvecklas utan att det sker på bekostnad av framtida generationers möjlighet att tillgodose sina behov.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Att göra rätt från början lönar sig

Samhället ska vara tillgängligt för alla. Kommunen är skyldig att vidta åtgärder som säkerställer att personer med funktionsnedsättning får tillgång till den fysiska miljön, till transporter, till information och till kommunikation.

Många justeringar inom de här områdena görs i efterhand. Men kostnaderna för sådana korrigeringar är enorm i jämförelse med om vi hade gjort rätt från början. Och kostnaderna hamnar ofta på kommunen.

Vi ska redan från början utforma samhället så att det är tillgängligt och användbart för alla. Då uppfylls rättigheterna i konventionen och vi sparar pengar.

- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning
- Artikel 9 Tillgänglighet

EXEMPEL

Vi ställer höga krav på tillgängligheten vid nybyggnation i kommunen. Vi sparar därför på resurser eftersom färre bostadsanpassningsbidrag betalas ut i efterhand.

Informationstexter skrivs med klarspråk redan från början. Alla människor har glädje av text som skrivs med klarspråk och många justeringar i efterhand kan dessutom undvikas.

Mål: Det ska vara enkelt att starta och utveckla företag i kommunen så att antalet arbetsplatser ökar

I Haninge är det enkelt att starta, driva och utveckla företag. Det ger jobb, möjligheter och framtidsutsikter för den växande befolkningen. Företag ska ges bra villkor för att skapa jobb och möjligheter för kommunens invånare. Eftersom ett eget arbete ger individen självkänsla, frihet och makt över sitt eget liv vill Haninge underlätta för etablering och utveckling av företag i kommunen.

Så här kan du koppla konventionens rättigheter till målet:

Personer med funktionsnedsättning ska kunna starta och utveckla företag på lika villkor som andra

En person med funktionsnedsättning kan ibland stå långt ifrån arbetsmarknaden. Med hjälp av så kallade sociala företag har arbetsmarknaden utvidgats så att de som står långt ifrån arbetsmarknaden kan få sysselsättning. På så sätt kan dessa personer öka sin egenförsörjning och därmed också känslan av delaktighet och meningsfullhet.

Kommunen ska främja möjligheterna för personer med funktionsnedsättning till att utveckla kooperativ och till att starta eget företag.

- Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering
- Artikel 8 Medvetandegörande om situationen för personer med funktionsnedsättning
- Artikel 27 Arbete och sysselsättning

EXEMPEL

De satsningar som vi gör för företagare riktar vi även till personer med funktionsnedsättning.

Vi erbjuder stöd för personer med funktionsnedsättning så att de på lika villkor som andra ska kunna starta och driva ett företag.

Vi informerar samhället om de fördelar som personer med funktionsnedsättning kan bidra med på arbetsmarknaden.

Här finns betydelsefull information

Boverket

Boverket är en förvaltningsmyndighet för frågor om bland annat byggd miljö, fysisk planering, byggande, förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering. Boverket ansvarar också för den centrala administrationen av statliga stöd och bidrag inom sitt verksamhetsområde.

På Boverkets hemsida finns bland annat information om vilka tillgänglighetsregler som gäller vid ny- och ombyggnation, regler för ”Enkelt avhjälpna hinder” samt information om bidrag som kan sökas för att förbättra tillgängligheten i bostäder och lokaler.

www.boverket.se

Handisam – Myndigheten för handikappolitisk samordning

Handisam arbetar med att samordna funktionshinderspolitiken i Sverige. De vill genom sitt arbete skynda på utvecklingen mot ett samhälle där alla kan delta jämlikt oavsett funktionsförmåga.

På hemsidan finns ett brett utbud av informationsmaterial om tillgänglighet och funktionshinderspolitiska frågor. Här kan du kostnadsfritt ladda hem eller beställa bland annat konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, tips, lagar och regler om tillgänglighet samt information om kommunernas ansvarsområden.

www.handisam.se

Hjälpmedelsinstitutet

Hjälpmedelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum som arbetar med analyser, utredningar och utvärderingar. De stimulerar till utveckling och prövar i samarbete med andra nya metoder och ny teknik. De sprider kunskap genom kommunikation och utbildningar, och stödjer också företag och organisationer att utveckla idéer om nya hjälpmedel.

På hemsidan publiceras dokument om olika projekt som bedrivits runt om i landet inriktade på olika typer av funktionsnedsättningar.

www.hi.se

HSO – Handikappförbundens samlingsorgan

Handikappförbunden är en organisation som består av en rad rikstäckande funktionshindersförbund. HSO:s uppdrag är att vara funktionshindersrörelsens enade röst mot regering, riksdag och centrala myndigheter. Idag är 39 funktionshindersförbund medlemmar i HSO.

På hemsidan kan du hitta aktuell information om olika kampanjer som HSO medverkar i. Du hittar även rapporter och annat material från olika projekt som HSO har genomfört.

www.hso.se

Lika Unika

Lika Unika är en samarbetsorganisation bestående av fem svenska funktionshindersorganisationer. Förbundet arbetar gemensamt för att öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället, för personer med funktionsnedsättningar. De engagerar sig i intressepolitiska frågor och utgår från perspektivet som handlar om funktionsnedsättningar kopplade till syn, hörsel och rörelse.

På hemsidan hittar du information om nyheter inom området tillgänglighets och mänskliga rättigheter. Du hittar även informationsmaterial, remissvar och skrivelser som Lika Unika har tagit fram.

www.likaunika.org

MTM – Myndigheten för tillgängliga medier

MTM är en statlig myndighet vars uppdrag är att ge människor med nedsatt läsförmåga tillgång till de medier de behöver på det sätt som passar dem. MTM:s vision är ett samhälle där alla medier är tillgängliga. MTM producerar bland annat talböcker och punktskriftsböcker. En stor och viktig del av verksamheten utgörs även av forskning och utveckling kring ny teknik för produktion och läsning. Ett särskilt uppdrag är att ge studerande på högskola tillgång till anpassad studielitteratur.

På hemsidan kan du bland annat beställa broschyrer om talböcker, punktskriftsböcker och taltidningar. Du kan även läsa eller beställa tidskrifter och rapporter inom området.

www.mtm.se

SKL – Sveriges Kommuner och Landsting

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. De är en arbetsgivar- och intresseorganisation som driver frågor för exempelvis kommuner och erbjuder oss stöd och service. SKL:s uppdrag är att ge kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre.

SKL har bland annat bedrivit projekt om enkelt avhjälptra hinder. De genomför också i samarbete med Socialstyrelsen en årlig konferens som handlar om det senaste inom området funktionsnedsättning.

www.skl.se

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen följer och analyserar utvecklingen i vård och omsorg samt förmedlar kunskap till de yrkesgrupper som möter patienter, brukare och klienter. De utövar även tillsyn där de granskar vård och omsorg.

På hemsidan publiceras bland annat statistik om folkhälsa, hälso- och sjukvård och socialtjänst. Där finns också vägledande material som rör arbetet med personer med funktionsnedsättning.

www.socialstyrelsen.se

SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

SPSM arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Detta gör de genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, tillgängliga läromedel och statsbidrag. Stödet de erbjuder kan handla om individens lärande, pedagogers arbete eller verksamhet och organisation. Den kompetens de erbjuder är ett komplement till kommunernas och skolornas egna resurser.

På hemsidan kan du beställa publikationer och ta del av information om kurser och konferenser som SPSM håller. Du kan även hitta information om forskning som bedrivs inom det specialpedagogiska området.

www.spsm.se

Statens Folkhälsoinstitut

Statens Folkhälsoinstitut är en myndighet som bland annat har i uppdrag att vara ett nationellt kunskapscentrum för metoder och strategier, samt att följa upp och utvärdera folkhälsopolitiken.

På hemsidan finns bland annat information om pågående folkhälsoarbete för personer med funktionsnedsättning.

www.fhi.se

Haninge
kommun

136 81 HANINGE tel 08-606 70 00 www.haninge.se